

၉၁၁ ဂွါဂီၢ်အူလီတဲစီန့ၣ်ပကဘၣ်သုၣ်လဲၣ်.

၉၁၁ စံးတၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- အဲၤရကၢကီၢ်စၢဖျိၣ်ဆၢတၢ်ဝဲလၢကသုၣ် လီတဲစီန့ၢ်ဂံၢ် ၉၁၁ အံၤလၢ တၢ်မၤစၢၤဂွါဂီၢ်အူအတၢ်ဆဲးကျိးကဒါက့ၢတၢ်မၤအဂီၢ်လီၤ. ဂွါဂီၢ်အူအတၢ်ဆဲးကျိးကဒါမ့ၢ်ဆိၣ်ထီၣ်ဒီးလီတဲစီတဖျၢၣ်ဂ့ၢတဖျၢၣ်ဂ့ၢပမ့ၢ်ဆိၣ်နီၢ်ဂံၢ်ဝဲအံၤဒီးပဆိၣ်သ့လီၤ. အလဲတအိၣ်ဘၣ်.

ပကကိး ၉၁၁ အခါဖဲလဲၣ်.

ကိး ၉၁၁ ဖဲ

- လၢတၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဆိၣ်ထီၣ်တခါခါလၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်ပၤကီၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါကဟဲ (ဒ်အမ့ၢ် ပုၤတဂၤကဘၣ်တၢ်မၤဒၢၣ် မ့တမ့ၢ် ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူၣ်ပျီဆူၣ်အခါ)
- တၢ်ကိးတၢ်ဆါဟံၣ်သိလ့ၣ်လၢကမၤန့ၢ် ဂွါဂီၢ်အူကသံၣ်ကသီတၢ်မၤစၢၤ
- တၢ်ကတဲဘၣ်လၢမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်
- တၢ်ကတဲဖျါဒီးဆိုးထီၣ်ကွီၢ်မ့ၢ်တၢ်မုးတၢ်ရၤလၢအအိၣ်ထီၣ်တဖၣ်
- တၢ်ကတဲဖျါဒီးဆိုးထီၣ် တၢ်လၢအတညီန့ၢ်ကဲထီၣ်သး မ့တမ့ၢ် ကွီၢ်မ့ၢ်တၢ်မုးတၢ်ရၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် (အဒိ- တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၤသိၣ်ထီၣ်, ကျိသိၣ်, ပုၤကိးပသူယုတၢ်မၤစၢၤ, ဗဲၣ်ထံကလၢသ့ၣ်ဖးအသိၣ်, ပုၤလၢတၢ်တထံၣ်ညီန့ၢ်အီၤစိၣ်ကွံၣ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢဟံၣ်တဖျၢၣ်အပူၤ)

တဘၣ်ကိး ၉၁၁ ဖဲ

- လၢတၢ်ကသံကွၢ်ကျဲအဂီၢ်
- နအဲၣ်ဒီးသံကွၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂ့ၢ်ဒ်သိးအလီၤလၢမ့ၢ်နဘၣ်အီၤသ့ခါန့ၣ်လီၤ.
- နအဲၣ်ဒီးယုသ့ၣ်ညါပုၤတဂၤကဘၣ်လၢဟံၣ်ပူၤခါ.
- တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢတဘၣ်ယးဒီးပၤကီၢ်, မ့ၢ်အူအိၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်အိၣ်သးဘၣ်အခါ
- လၢကတဲဖျါဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအတမ့ၢ်ဂွါဂီၢ်အူတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်အိၣ်သး
- ကဆဲးကျိးဒီးပုၤတဂၤကလၢကသံကွၢ်ပုၤတဝၢအတၢ်ကစီၣ်

ဖဲနကိး ၉၁၁ အခါတၢ်မနုၤကကဲထီၣ်သးဒီးနၢၤလဲၣ်.

တၢ်ကစံးဆၢနလီတဲစီဖဲနကိး ၉၁၁ ဝံၤအလီၢ်ခဲ ၆ ဖဲကိးတုၤလၢ ၁၂ ဖဲကိးအဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တဘျီဘျီန့ၣ်တၢ်ကသ့ၣ်ဝဲ ၅ ဖဲကိးတုၤလၢ ၆ ဖဲကိးအတီၢ်ပူၤတချုးနန့ၢ်ဟူပုၤတဂၤကစံးဆၢန - တဘၣ်ပၢ်လီၤ လီတဲစီဘၣ် အခါလီၤ.

နကတီၤအဲကလံးကျိၣ်မ့ၢ်တဘၣ်အယိဒီး အရူဒိၣ်လၢနကဘၣ်တဲ ပုၤလၢအစံးဆၢလီတဲစီန့ၢ်ဂံၢ် ၉၁၁ လၢ နတဲကျိၣ်မနုၤလဲၣ်လီၤ. ကျဲလၢပုၤလၢအစံးဆၢလီတဲစီန့ၢ်ဂံၢ် ၉၁၁အတၢ်မၤစၢၤပုၤလၢအကတီၤအဲကလံးကျိၣ်တဘၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤဆီလီၢ်သးလၢ ကီၢ်အဲရကၢ တၢ်လီၤတတီၤဒီးတတီၤအဖီခိၣ်လီၤ.

တၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤန့ၢ်န့ၢ်လၢနကတဲဘၣ်တၢ်ဒီးပုၤကျိၣ်ထံတၢ်ဖိတဂၤလၢလီတဲစီကျိၣ်အဖီခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ကသံကွၢ်န့ၢ်, မ့ၢ်နအိၣ်ဘၣ်ဖးဒီးပုၤလၢအကတီၤအဲကလံးကျိၣ်သ့တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖိတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကမၤစၢၤနတသ့ဖဲအသ့ကချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလီၤန့ၢ်အဲကလံးကျိၣ်တဆံးတက့ၢ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ “ပၤကီၢ်”, “မ့ၢ်အူ”ဒီး“အိၣ်တဆူၣ်”ဘၣ်န့ၣ်မၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအစံးဆၢလီတဲစီန့ၢ်ဂံၢ် ၉၁၁ ကသံကွၢ်လၢ တၢ်သံကွၢ်တနီၤလၢ ကနၢ်ပၢ်လီၤတၢ်တၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်အသးဖဲလဲၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်တနီၤကဖျါလၢတလိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ, ဘၣ်ဆၢၣ်အဲဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အရူဒိၣ်ဒ်သိးတၢ်ကမၤလီၤတၢ်လၢတၢ်နၢ်ပၢ်လီၤတၢ်ဂွါဂီၢ်အူတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်လီၤ. တၢ်အံၤကမၤလီၤတၢ်ဝဲဒ်သိးတၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်-သိလ့ၣ်မၤဟံၣ်မ့ၢ်အူ, ပၤကီၢ်, တၢ်ဆါဟံၣ်သိလ့ၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်ကတုၤလီၤတသ့ဖဲအသ့အချ့ကတၢ်လီၤ. တဲလီတဲစီတသ့ဖဲအသ့ယံၣ်ယံၣ်တဖဲဒ်သိးနကန့ၢ်ပုၤဖိၣ်လီတဲစီလၢ ကဆုၢ်တၢ်မၤစၢၤဆူနအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Text Adapted from the Health Guide For Refugees In Minnesota by the Minnesota Department of Health, Refugee Health Program www.health.state.mn.us/divs/idepc/refugeeThis work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs License <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/us>. Funding for the Karen version provided in whole or in part with Federal funds from the National Library of Medicine, National Institutes of Health, Department of Health and Human Services, under Contract No. N01-LM-6-3501 under the New York University Medical Center Library. A collaborative project of the Edward G. Miner Library, University of Rochester and the Rochester Committee on Refugee Resettlement.